

wandelen

Terug in de tijd bij Huis Doorn

In Huis Doorn, ooit het ballingsoord van Wilhelm II, is te zien hoe de laatste Duitse keizer en zijn personeel leefden. De aangrenzende Kaapse Bossen zijn ideaal voor een herfstwandeling.

tekst en foto's Louÿl de Jong

FOTO THEO SCHOLTEN

1 HUIS DOORN Keizer in ballingschap

Het interieur van Huis Doorn is afkomstig uit de paleizen van keizer Wilhelm II in Berlijn en Potsdam. In 64 treinwagons werden de meubels, schilderijen, serviezen en het zilver hierheen gebracht. Na de Duitse nederlaag in de Eerste Wereldoorlog werd in Duitsland de Republiek uitgeroepen. Wilhelm II vluchtte, bang om berecht te worden, naar het neutrale Nederland.

Zijn komst en ballingschap hier was internationaal omstreden. "Hij had dan wel afstand gedaan van de troon, op dit landgoed leefde hij als een vorst", zegt conservator Wendy Landewé. "Toch waren er restricties. Buitenshuis mocht hij zich niet in uniform vertonen en wilde hij verder reizen dan dertig kilometer – bijvoorbeeld naar de door hem geliefde Boltenstreek – dan moest hij toestemming vragen aan de regering." Tot zijn dood in 1941 woonde hij met zijn gezin in Huis Doorn. Duitsland zag hij nooit meer terug.

2 ACHTER DE SCHERMEN Geheime deuren

Na het overlijden van de keizer werd Huis Doorn een museum. De nieuwe rondleiding langs de personeelsvertrekken heeft een hoog *Downton Abbey*-gehalte. Er is een souterrainkeuken met een marmeren vloer, bellenbord en koperen pannen, er zijn geheime deuren naar keizerlijke vertrekken en verhalen over dienstmeisjes die trouwden met tuinknechten. "In Duitsland had Wilhelm II 28 paleizen en kastelen, met zo'n vierduizend man personeel. In Huis Doorn werkten zo'n veertig mensen – van kamerheer tot wasmeisjes. De keizer kwam nooit in de personeelsvertrekken."

Tijdens de coronapandemie hadden Landewé en collega's tijd om de archieven in te duiken. Ze vonden notities over hoe het personeel met kerst in de deftige vestibule cadeaus kreeg. Hoe ze de lijfarts van de keizer mochten raadplegen bij ziekte. Hoe ze deelden in de eerste oogst uit de moestuin. En over de lange werkdagen die ze maakten, al waren ze ook vaak lang in dienst – twintig jaar was geen uitzondering. "We snappen nu veel beter hoe het er hier aan toe ging."

RONDLEIDING

De speciale tour door de personeelsvertrekken is elke zondag om 12.00 uur, voordat het museum opengaat. Online reserveren is verplicht (€17,50 per persoon). Duur: ca. 75 minuten.

Adres: Huis Doorn, Langbroekerweg 10, Doorn. Meer info: huisdoorn.nl

FOTO THEO SCHOLTEN

3 DE ZOLDER Waar de keizer nooit kwam

Personeelsleden die dicht bij de keizer en keizerin mochten komen, woonden op zolder. Die ruimte onder de nok diende de laatste decennia als opslag, maar de etage is nu in ere hersteld. Zodat de bezoeker kan zien hoe het personeel leefde. En dat is interessant.

Via een geheime deur en smalle wenteltrap kom je op zolder, met krakende houten vloer en op de enorme overloop een bundel kroonluchters en oude hutkoffers. In de kamers (van onder anderen de kamervrouw, kamerheer en lijfarts en de zilverpoetskamer) stap je terug in de tijd. De eenvoud – bed, kast, bureau, schemerlamp, wasstel, handdoekrek – spreekt misschien wel meer tot de verbeelding dan de pracht en praal elders in huis.

Buitenshuis kwamen de twee gescheiden werelden toch een beetje samen. "Daar begaf de keizer zich onder het personeel. Ze werkten samen in de moestuin en de boomkapper was zijn beste vriend. Met hem ging hij graag houthakken in de Kaapse Bossen."

4 KAAPSE BOSSEN Alles-in-één-wandeling

Die bossen liggen nog geen kilometer verderop. "Veel tijdlagen zijn hier terug te zien. Dat is zo gaaf aan de Kaapse Bossen", zegt Stéphanie IJff, ecooloog bij Natuurmonumenten in de regio Utrecht.

Het glooiende landschap ontstond in de voorlaatste ijstijd, waarna de toendra veranderde in bebost gebied, land dat later werd gebruikt om schapen op te weiden. Die aten de jonge boom-scheuten op, waardoor woest heidegebied ontstond. In de achttiende eeuw kwamen hier landgoederen te liggen, met aangeplante bossen, landbouwgronden en beukenlanen. Nu zorgt Natuur

monumenten, sinds 1953 eigenaar, voor biodiversiteit. Wie door de bossen loopt, komt al deze cultuurhistorische lagen tegen. Je passeert een Scandinavische zwerfkei uit het Saalien, begroeide grafheuvels, een heide- en stuifzandveld, oude lanen en loopt door een gevarieerd bos. "Vroeger werd een deel gebruikt voor houtproductie en stonden er veel buitenlandse naaldbomen. Dat hout was onder meer bestemd voor het stutten van Limburgse mijngangen. Die naaldbomen kappen we stapsgewijs, zodat er open plekken ontstaan en er meer ruimte is voor inheemse soorten als eiken en beuken."

DE ROUTE

De Kaapse Bossen liggen bij Doorn, midden in Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Deze rondwandeling van Natuurmonumenten (5 km) gaat over lanen en glooiende bospaden.

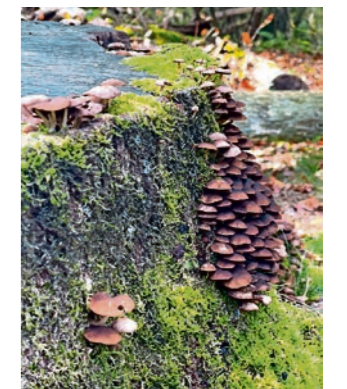
Start: Parkeerplaats Kaapse Bossen (Leersumsestraatweg, 3941 MK Doorn). Volg vanaf de parkeerplaats de rode route. Ongeveer halverwege bevindt zich thee-huis en restaurant Châlet Helena-heuvel. Natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/kaapse-bossen

ZUID-AFRIKA

De naam Kaapse Bossen is bedacht door Hendrik Swelengrebel, die het gebied rond 1750 kocht. Hij plantte de eerste bomen en gaf zijn landgoed deze naam, omdat het gebied deed denken aan de Tafelberg bij Kaapstad in Zuid-Afrika.

5 HERFSTBOS Tamme kastanjes en paddenstoelen

In het bos is het nu volop herfst. Soms wandelen we over een tapijt van tamme kastanjes – de bomen zelf zijn wel tien meter hoog. Langs het pad staat een citroengele paddenstoel, een gele ringboleet, ook groeien er kleverige koraalzwammetjes, rood met witte vliegenzwammen en elfenbankjes. Maar ook op

dood hout groeien ze. IJff: "Omgevallen bomen ruimen we lang niet altijd meer op, ze zijn goed voor de biodiversiteit dankzij de paddenstoelen, insecten die er leven en dieren die er schuilen."

Bij het heideveld halverwege de route zien we twee mannen met lange laarzen en enorme handschoenen: vrijwilligers op zoek naar adders. "Ze bekijken en tellen de populatie. Dat de soort het hier naar z'n zin heeft, geeft aan dat het bos en heideveld gezond en gevarieerd zijn."

Vanaf uitzichttoren De Kaap (25 meter hoog) kijk je op hoogte van de vogels over de hele Utrechtse Heuvelrug. Met dichtbij de dakpannen van Huis Doorn.